

TEM Toimialapalvelu • Syksy 2019

Pk-toimialabarometri

Liikunta- ja terveysala



www.tem.fi/toimialapalvelu



Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Esipuhe

Suomen Yrittäjät, Finnvera Oyj sekä työ- ja elinkeinoministeriö tekevät yhteistyössä pienten ja keskisuurten yritysten toimintaa ja taloudellista toimintaympäristöä kuvaavan Pk-yritysbarometrin kaksi kertaa vuodessa. Barometri julkistetaan sekä valtakunnallisena että alueellisina raportteina. Tämän lisäksi työ- ja elinkeinoministeriön toimialapalveluiden toimeksiannosta tuloksia julkistetaan toimialaryhmittäisinä raportteina.

Valtakunnallisessa raportissa tuloksia käsitellään koko pk-sektorin näkökulmasta ja myös päätoimialoittain teollisuuteen, rakentamiseen, kauppaan ja palveluihin jaoteltuna. Aleraportteissa kehitystä verrataan erityisesti kyseisen alueen yritysten ja koko maan välillä.

Syksyn 2019 Pk-yritysbarometri perustuu 6133 pk-yrityksen edustajan vastauksiin. Se kuvaa siten kattavasti suomalaisten pk-yritysten käsityksiä taloudellisen toimintaympäristön muutoksista sekä yritysten liiketoimintaan ja kehitysnäkymiin vaikuttavista tekijöistä.

Tässä toimialaraportissa tarkastellaan pk-yritysten suhdanneodotuksia, kasvua ja uusiutumista, kansainvälistymistä sekä kehittämistarpeita ja kehittämisen esteitä. Ajankohtaisilla kysymyksillä on tällä kertaa selvitetty digitaalisuutta liiketoiminnassa ja työehtosopimusjärjestelmään liittyviä asioita. Tulosten vertailua on tehty ko. toimialaryhmien osalta koko maan, teollisuuden ja palvelualan näkymiin. Ajallista vertailua on tehty osittain sanallisesti koko maan osalta kevään 2019. Toimialaryhmittäisiä vertailuja syksyn 2018 barometrin tuloksiin ei voida tässä raportissa tehdä, koska terveys- ja liikunta-alat ovat ensimmäistä kertaa mukana omina toimialoinaan.

Tiivistelmä

Suhdannenäkymät

Pk-yritysten lähiajan suhdanneodotukset ovat heikentyneet kevään 2019 tilanteesta. Yleisiä suhdannenäkymiä kuvaava saldoluku on +10, kun se keväällä oli +14. Liikunta-alaa edustavien pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät (+27) ovat koko maata ja vertailutoimialoja selvästi paremmat, terveysalalla (+6) ne ovat puolestaan heikommät.

Terveys- ja liikunta-aloilla suhdannenäkymät henkilökunnan määrän osalta ovat koko maata ja vertailualoja hieman heikommät. Terveysalan saldoluku on +7, kun taas liikunta-alan saldoluku on +8. Koko maassa odotukset henkilökunnan määrän osalta ovat saldolvun (+10) perusteella hieman heikommät kuin keväällä 2019 (+12).

Kasvuhakuisuus ja uusiutuminen

Koko maassa on eniten mahdollisuuksien mukaan kasvamaan pyrkiviä pk-yrityksiä (34 %). Yritystoiminnan loppumista ennakoii 4 % koko maan pk-yrityksistä. Terveysalalla on eniten pk-yrityksiä, jotka pyrkivät säilyttämään asemansa (37 %). Liikunta-alalla on puolestaan eniten pk-yrityksiä, jotka pyrkivät kasvamaan mahdollisuuksien mukaan (38 %). Liikunta-alalla yrityksensä toiminnan loppumista ennakoii koko maan tapaan 4 % alan vastanneista. Terveysalalla luku on 2 %. Investoinnit ovat pk-yrityksissä eniten toteutettuja uusiutumiseen liittyviä toimia. Koko maassa ja terveysalalla on panostettu toiseksi eniten henkilöstön koulutukseen. Liikunta-alalla uusien tuotteiden tai palveluiden lanseeraus on toiseksi useimmin toteutettu uusiutumistoimi.

Kehittämistarpeet ja esteet

Koko maan ja terveys- ja liikunta-alojen pk-yritykset näkevät eniten kehittämistarvetta markkinoinnissa ja myynnissä. Seuraavaksi eniten kehittämistarvetta on henkilöstön kehittämisessä ja koulutuksessa. Koko maassa pk-yritysten pahimpina kehittämisen esteinä nähdään tasaväkisesti kilpailutilanne, työvoiman saatavuus ja yleinen suhdanne-/taloustilanne. Terveysalalla pahimmat ulkopuoliset kehittämisen esteet ovat yleinen suhdanne-/taloustilanne ja yritystoiminnan sääntely. Liikunta-alalla puolestaan kilpailutilanne koetaan pahimmaksi kehittämisesteeksi.

Kansainvälistyminen

Noin joka neljännellä koko maan pk-yrityksistä on vientiä tai liiketoimintaa ulkomailla. Koko maan pk-yrityksissä suoraa palvelujen vientiä ja suoraa tavaroiden vientiä on näistä molempia noin kahdella viidestä. Terveysalaa edustavissa pk-yrityksissä vientiä tai liiketoimintaa ulkomailla on vajaalla kolmasosalla, joista suoraa palvelujen vientiä on joka viidennellä ja suoraa tavaroiden vientiä lähes puolella. Liikunta-alalla vientiä tai liiketoimintaa ulkomailla on joka neljännellä. Sekä suoraa palvelujen että tavaroiden vientiä on näistä noin kahdella viidestä.

Sisällys

ESIPUHE.....	1
SISÄLLYS	3
1. JOHDANTO	4
1.1 Barometri.....	4
1.2 Aineisto	5
2. YRITYKSET JA TYÖLLISYYS	7
3. PK-YRITYSTEN SUHDANNENÄKYMÄT	8
4. PK-YRITYSTEN KASVUHAKUISUUS JA UUSIUTUMINEN.....	12
5. PK-YRITYSTEN KANSAINVÄLISTYMINEN	15
6. PK-YRITYSTEN KEHITTÄMISEN TARPEET JA ESTEET.....	22
7. DIGITAALISUUS LIIKETOIMINNASSA	24
8. TYÖEHTOSOPIMUSJÄRJESTELMÄ	27
TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN JA ELY-KESKUSTEN YHTEYSTIEDOT	29

Pk-toimialabarometri, syksy 2019, toimialaraportti



Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

taloustutkimus

Pk-yritysbarometri, syksy 2019

Toimialaraportti, Terveys- ja liikunta-ala

1. JOHDANTO

Suomen Yrittäjät, Finnvera Oyj sekä työ- ja elinkeinoministeriö tekevät yhteistyössä pienten ja keskisuurten yritysten toimintaa ja taloudellista toimintaympäristöä kuvaavan Pk-yritysbarometrin kaksi kertaa vuodessa. Barometri julkistetaan sekä valtakunnallisenä että alueellisina raportteina.

1.1 Barometri

Pk-yritysbarometrissä on selvitetty suomalaisten pk-yritysten mielikuvia yleisestä suhdannekehityksestä ja oman yrityksen taloudellisesta kehityksestä. Lisäksi on tiedusteltu muun muassa yrityksen kasvuun, kansainvälistymiseen ja rahoitukseen liittyvistä tekijöistä.

Otantalähteenä on käytetty Tilastokeskuksen toimialaluokitusta TOL 2010, Bisnoden yritysrekisteriä sekä Suomen Yrittäjien jäsenrekisteriä, joista otanta on tehty kiintiöidyllä satunnaisotannalla. Otoksessa on kiintiöity yritysten toimiala, kokoluokka ja sijainti.

Vastaajajoukon muodostaa 6133 kohderyhmän vaatimukset täyttävää pk-yrityksen edustajaa. Tiedonkeruumenetelmänä on käytetty internetkyselyä. Vastaajat kutsuttiin kyselyyn sähköpostitse tai puhelimitse kesä-heinäkuussa 2019. Seuraavalla sivulla on esitetty taustatietoja toimialan vastaajista. Tutkimuksen on toteuttanut Taloustutkimus Oy Suomen Yrittäjien, Finnvera Oyj:n sekä työ- ja elinkeinoministeriön toimeksiannosta.

Tutkimusprojektista ovat vastanneet Taloustutkimus Oy:ssä tutkimusjohtaja Pasi Huovinen ja tutkimuspäällikkö Jyrki Kärpänoja, Suomen Yrittäjissä pääekonomisti Mika Kuismanen, ekonomisti Petri Malinen ja ekonomisti Sampo Seppänen, Finnvera Oyj:ssä viestintäjohtaja Tarja Svartström sekä työ- ja elinkeinoministeriössä kehittämisspäällikkö Katri Lehtonen.

Tutkimustuloksissa esiintyy muutamissa kohdissa käsite saldoluku. Se kuvaa kyseisten kysymysten kohdalla positiivisista ja negatiivisista vastauksista laskettua prosenttilukujen erotusta. Esimerkiksi: Pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät seuraavan vuoden aikana paranee 39,4 %, huononee 8,6 % saldoluku = + 30,8 % ~31 % HUOM. kaikissa laskelmissa käytetään tarkkoja, pyöristämättömiä lukuja, vaikka raportissa luvut esitetään kokonaisina ilman desimaaleja.

1.2 Aineisto

Seuraavissa taulukoissa on esitetty painottamattomat taustatietojakaumat vastanneista terveysalan ja liikunta-alan toimialoihin kuuluvista yrityksistä. Tutkimustuloksissa aineisto on painotettu vastaamaan yritysten todellista toimiala- ja aluejakaumaa. Painotettua otoskokoa käytetään laskentaperusteena, koska tällöin otoksen perusteella lasketut tulokset voidaan yleistää koskemaan koko tutkimuskohteena olevaa pk-sektoria.

Taulukko 1. Taustatietoja terveysalalta vastanneista yrityksistä

		n=	%
Toimialaryhmä	Terveysala	170	100
	Lääkkeet	4	2
	Lääkintälaitteet	33	19
	Säteilylaitteet	2	1
	Farmaseuttituotteet	29	17
	Terveystuotteet	23	14
	Apteekit	31	18
	Biotekninen/lääkekehitys	48	28
	Liikevaihto vuonna 2018	alle 0,2 miljoonaa euroa	73
0,2-0,49 miljoonaa euroa		22	13
0,5-0,99 miljoonaa euroa		11	7
1,0-1,49 miljoonaa euroa		8	5
1,5-1,99 miljoonaa euroa		8	5
2,0-4,99 miljoonaa euroa		31	18
5 miljoonaa euroa tai yli		16	9
Henkilöstömäärä		1 henkilö	57
	2-4 henkilöä	48	28
	5-9 henkilöä	30	18
	10-19 henkilöä	25	15
	20-49 henkilöä	8	5
	50 tai yli henkilöä	2	1
Yrityksen kasvuhakuisuus	Voimakkaasti kasvuhakuiset	12	7
	Kasvuhakuiset	53	31
	Asemansa säilyttäjät	59	35
	Ei kasvutavoitteita	41	24
	Toimintansa lopettavat	5	3
Yrityksellä vientitoimintaa	Kyllä	55	33
	Ei	110	67
Yrityksen perustamisvuosi	Ennen 1990	29	17
	1990-1999	36	21
	2000-2009	49	29
	2010-	55	33
Markkinat, joilla toimii pääasiallisesti	Paikallisilla tai alueellisilla	81	48
	Valtakunnallisilla Suomessa	64	38
	Kansainvälisillä	25	15

Taulukko 2. Taustatietoja liikunta-alalta vastanneista yrityksistä

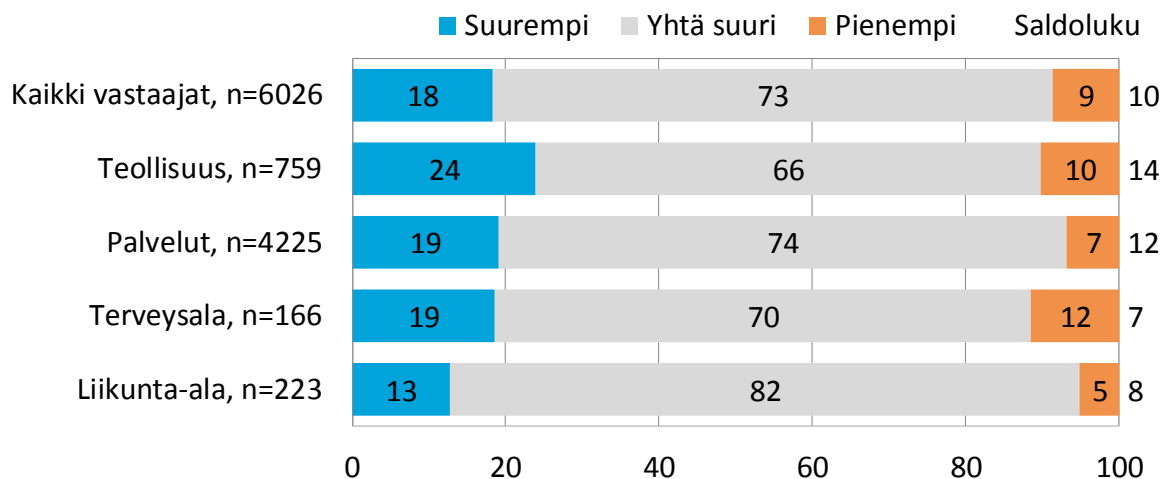
		n=	%
Toimialaryhmä	Liikunta-ala	224	100
	Urheilutoiminta	140	63
	Urheilukoulutus	46	21
	Urheilu tukkukauppa	7	3
	Urheilu vähittäiskauppa	25	11
	Urheiluväline valmistus	6	3
Liikevaihto vuonna 2018	alle 0,2 miljoonaa euroa	163	73
	0,2-0,49 miljoonaa euroa	25	11
	0,5-0,99 miljoonaa euroa	17	8
	1,0-1,49 miljoonaa euroa	3	1
	1,5-1,99 miljoonaa euroa	6	3
	2,0-4,99 miljoonaa euroa	5	2
	5 miljoonaa euroa tai yli	4	2
Henkilöstömäärä	1 henkilö	143	64
	2-4 henkilöä	47	21
	5-9 henkilöä	16	7
	10-19 henkilöä	10	4
	20-49 henkilöä	5	2
	50 tai yli henkilöä	3	1
Yrityksen kasvuhakuisuus	Voimakkaasti kasvuhakuiset	19	8
	Kasvuhakuiset	81	36
	Asemansa säilyttäjät	51	23
	Ei kasvutavoitteita	66	29
	Toimintansa lopettavat	7	3
Yrityksellä vientitoimintaa	Kyllä	44	21
	Ei	164	79
Yrityksen perustamisvuosi	Ennen 1990	26	12
	1990-1999	36	16
	2000-2009	46	21
	2010-	114	51
Markkinat, joilla toimii pääasiallisesti	Paikallisilla tai alueellisilla	173	77
	Valtakunnallisilla Suomessa	43	19
	Kansainvälisillä	8	4

2. YRITYKSET JA TYÖLLISYYS

Työllistämisedotukset ovat koko maassa saldoluvun perusteella hieman heikommät kuin keväällä 2019. Tämän syksyn pk-yrittäjäbarometrin vastaajista alle joka viides (18 %) arvioi henkilökunnan määrän kasvavan seuraavan vuoden kuluttua ja noin joka kymmenes (9 %) arvioi henkilökunnan määrän pienentyvän. Saldoluvuksi muodostuu +10 (keväällä +12). Teollisuudessa ja palvelutoimialalla suhdannenäkymät henkilökunnan määrän osalta ovat saldolukujen perusteella hieman positiivisemmat kuin koko maan pk-yrityksissä keskimäärin.

Terveysalalla ja liikunta-alalla suhdannenäkymät henkilökunnan määrän osalta ovat positiiviset. Terveysalan vastaajista 19 % arvioi henkilökunnan määrän kasvavan seuraavan vuoden kuluttua ja henkilökunnan määrän pienenemistä ennakoiti 12 %, saldoluvuksi muodostuu +7. Liikunta-alalla henkilökunnan määrän kasvuun uskoo 13 % ja pienenemiseen 5 % saldoluvun ollessa +8. Saldolukujen perusteella työllistämisedotukset ovat näillä toimialoilla hieman heikommät kuin koko maassa ja vertailutoimialoilla.

Kuva 1. Pk-yritysten suhdannenäkymät henkilökunnan määrän osalta seuraavan vuoden kuluttua, %

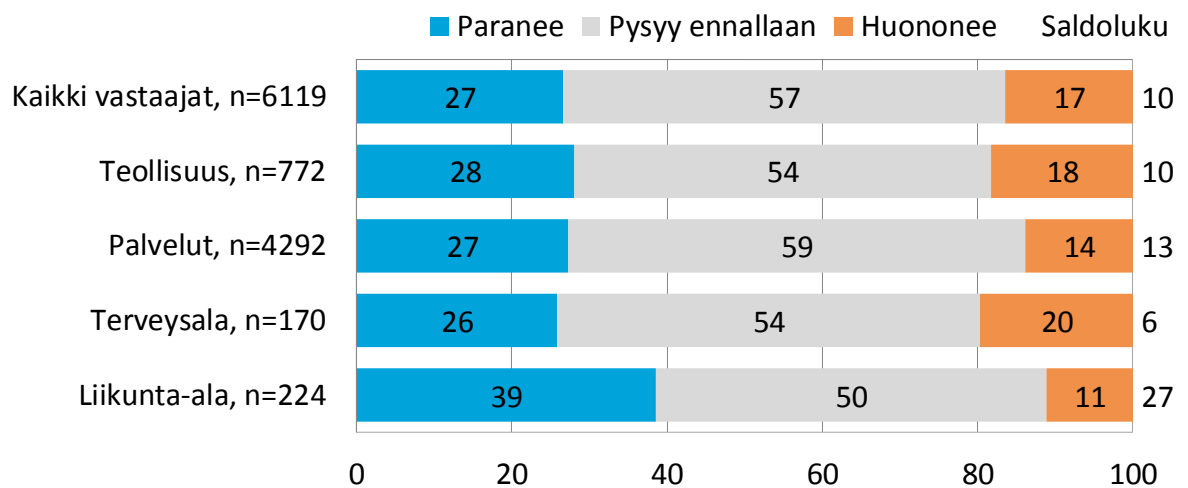


3. PK-YRITYSTEN SUHDANNENÄKYMÄT

Koko maan pk-yritysten lähiajan suhdanneodotukset jäävät kevään 2019 näkymiä heikommiksi. Lähiajan suhdanneodotuksia kuvaava saldoluku on +10, kun se keväällä oli +14. Yli puolet (57 %) koko maan pk-yrityksistä arvioi suhdanteiden pysyvän ennallaan lähimmän vuoden aikana. Koko maan pk-yrityksistä 27 % arvioi suhdanteiden paranevan ja 17 % huononevan. Palvelualoilla sekä teollisuudessa yleiset suhdannenäkymät ovat saldolukujen perustella koko maan tilanteen tasoiset ja edelleen positiiviset, mutta jäävät syksyn 2018 lukemia selvästi heikommiksi.

Liikunta-alalla yleiset suhdannenäkymät ovat koko maata ja vertailutoimialoja selvästi myönteisemmät saldoluvun ollessa +27. Terveysalan lähiajan suhdanneodotuksia kuvaava saldoluku +6 on koko maata ja vertailutoimialoja heikompi.

Kuva 2. Yleiset suhdannenäkymät lähimmän vuoden aikana, saldoluku %



Taulukko 3. Terveysalan pk-yritysten odotukset tutkimuksen eri osa-alueiden kehityksestä seuraavan vuoden kuluttua, %

	Suurempi	Yhtä suuri	Pienempi	Saldoluku
Liikevaihto				
Kaikki vastaajat	42	40	18	25
Teollisuus	47	37	17	30
Palvelut	43	40	16	27
Terveysala	41	45	14	27
Investointien arvo				
Kaikki vastaajat	19	58	23	-4
Teollisuus	28	48	24	4
Palvelut	19	61	20	-1
Terveysala	17	57	26	-10
Viennin arvo				
Kaikki vastaajat	12	68	20	-9
Teollisuus	26	56	18	7
Palvelut	12	70	18	-6
Terveysala	9	78	13	-4
Tuonnin arvo				
Kaikki vastaajat	9	71	20	-10
Teollisuus	16	65	19	-3
Palvelut	5	77	18	-13
Terveysala	23	67	10	13
Palkkakustannukset henkilöä kohden				
Kaikki vastaajat	40	51	9	32
Teollisuus	47	47	7	40
Palvelut	38	53	9	30
Terveysala	44	52	5	39
Materiaalien hinnat				
Kaikki vastaajat	45	50	5	40
Teollisuus	49	45	6	42
Palvelut	40	56	5	35
Terveysala	46	49	5	41
Lopputuotteiden tai palveluiden hinnat				
Kaikki vastaajat	41	53	6	36
Teollisuus	42	51	7	35
Palvelut	40	55	5	35
Terveysala	29	53	18	11
Kannattavuus				
Kaikki vastaajat	32	47	21	11
Teollisuus	37	43	19	18
Palvelut	33	48	19	14
Terveysala	23	51	26	-4

	Suurempi	Yhtä suuri	Pienempi	Saldoluku
Vakavaraisuus				
Kaikki vastaajat	32	57	12	20
Teollisuus	38	51	11	27
Palvelut	32	58	11	21
Terveysala	22	68	9	13
Innovaatiot, tuotannon tai tuotteiden kehitys				
Kaikki vastaajat	27	62	11	16
Teollisuus	37	54	9	28
Palvelut	29	61	10	19
Terveysala	24	68	8	16
Tilausten määrä				
Kaikki vastaajat	36	47	17	20
Teollisuus	41	40	19	22
Palvelut	36	50	14	22
Terveysala	34	54	12	22
Panostukset kansainvälistymiseen				
Kaikki vastaajat	12	66	22	-10
Teollisuus	20	60	20	1
Palvelut	14	66	20	-6
Terveysala	13	72	16	-3

Eri osatekijöiden suhdanteita arvioitaessa uskotaan koko maassa saldolukujen perusteella yleisimmin materiaalien hintojen nousuun (saldoluku +40) ja lopputuotteiden tai palvelujen hintojen nousuun (+36). Myös palkkakustannusten nousuun (+32) ja liikevaihdon kasvuun (+25) uskovia on edelleen selvästi enemmän kuin niiden laskuun uskovia. Odotukset investointien arvon kehityksestä ovat koko maassa heikot ja vastaavat kuin keväällä saldoluvun ollessa nyt -4 (keväällä -3).

Terveysalalla uskotaan vahvimmin materiaalien hintojen nousuun (+41). Seuraavaksi vahvimmin alalla uskotaan palkkakustannusten nousuun (+39) sekä liikevaihdon kasvuun (+27). Odotukset investointien arvon kehityksestä ovat alalla negatiiviset ja myös heikommät kuin koko maassa ja vertailutoimialoilla keskimäärin saldoluvun ollessa -10. Toimialalla odotukset kannattavuuden kehityksestä ovat selvästi heikommät kuin koko maassa ja vertailutoimialoilla.

Taulukko 4. Liikunta-alan pk-yritysten odotukset tutkimuksen eri osa-alueiden kehityksestä seuraavan vuoden kuluttua, %

	Suurempi	Yhtä suuri	Pienempi	Saldoluku
Liikevaihto				
Kaikki vastaajat	42	40	18	25
Teollisuus	47	37	17	30
Palvelut	43	40	16	27
Liikunta-ala	54	36	11	43
Investointien arvo				
Kaikki vastaajat	19	58	23	-4
Teollisuus	28	48	24	4
Palvelut	19	61	20	-1
Liikunta-ala	20	62	18	2
Viennin arvo				
Kaikki vastaajat	12	68	20	-9
Teollisuus	26	56	18	7
Palvelut	12	70	18	-6
Liikunta-ala	11	78	11	0
Tuonnin arvo				
Kaikki vastaajat	9	71	20	-10
Teollisuus	16	65	19	-3
Palvelut	5	77	18	-13
Liikunta-ala	14	72	15	-1
Palkkakustannukset henkilöä kohden				
Kaikki vastaajat	40	51	9	32
Teollisuus	47	47	7	40
Palvelut	38	53	9	30
Liikunta-ala	32	60	8	25
Materiaalien hinnat				
Kaikki vastaajat	45	50	5	40
Teollisuus	49	45	6	42
Palvelut	40	56	5	35
Liikunta-ala	28	68	4	24
Lopputuotteiden tai palveluiden hinnat				
Kaikki vastaajat	41	53	6	36
Teollisuus	42	51	7	35
Palvelut	40	55	5	35
Liikunta-ala	42	56	3	39
Kannattavuus				
Kaikki vastaajat	32	47	21	11
Teollisuus	37	43	19	18
Palvelut	33	48	19	14
Liikunta-ala	46	44	10	36

	Suurempi	Yhtä suuri	Pienempi	Saldoluku
Vakavaraisuus				
Kaikki vastaajat	32	57	12	20
Teollisuus	38	51	11	27
Palvelut	32	58	11	21
Liikunta-ala	36	57	6	30
Innovaatiot, tuotannon tai tuotteiden kehitys				
Kaikki vastaajat	27	62	11	16
Teollisuus	37	54	9	28
Palvelut	29	61	10	19
Liikunta-ala	38	55	8	30
Tilausten määrä				
Kaikki vastaajat	36	47	17	20
Teollisuus	41	40	19	22
Palvelut	36	50	14	22
Liikunta-ala	48	40	12	36
Panostukset kansainvälistymiseen				
Kaikki vastaajat	12	66	22	-10
Teollisuus	20	60	20	1
Palvelut	14	66	20	-6
Liikunta-ala	11	72	17	-6

Liikunta-alalla uskotaan vahvimmin liikevaihdon kasvuun (+43). Seuraavaksi vahvimmin alalla uskotaan lopputuotteiden tai palveluiden hinnan nousuun (+39) sekä tilausten määrään ja kannattavuuden kasvuun (+36). Odotukset investointien arvon kehityksestä ovat alalla positiiviset ja paremmat kuin koko maassa keskimäärin saldoluvin ollessa nyt +2. Liikunta-alan odotukset liikevaihdon ja kannattavuuden kehityksestä ovat koko maata ja vertailutoimialoja toiveikkaammat.

4. PK-YRITYSTEN KASVUHAKUISUUS JA UUSIUTUMINEN

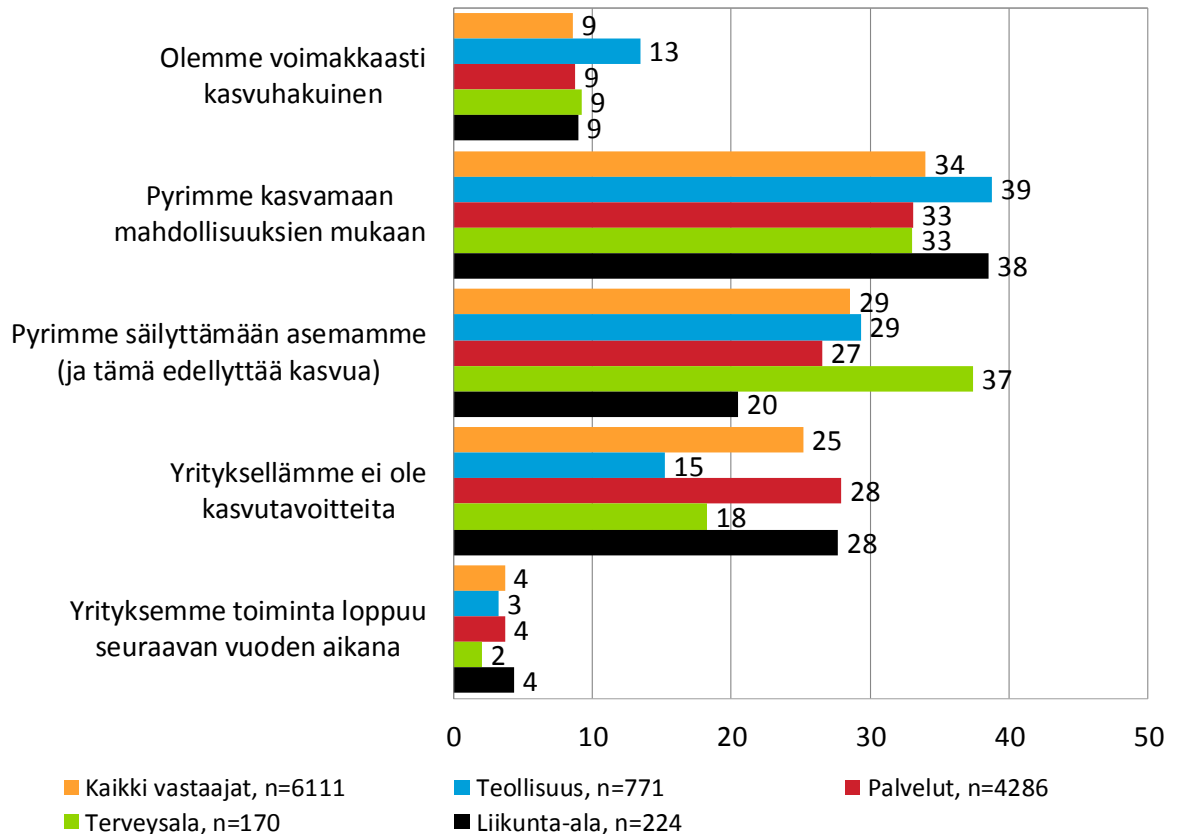
Koko maassa on eniten mahdollisuuksien mukaan kasvamaan pyrkiviä pk-yrityksiä (34 %). Asemansa säilyttämään pyrkiviä pk-yrityksiä on jonkin verran vähemmän,

29%. Joka kymmenes (9 %) koko maan vastanneista pk-yrityspäätäjistä sanoo yrityksensä olevan voimakkaasti kasvuhakuinen. Yritystoiminnan loppumista ennakoi 4 % koko maan pk-yrityksistä.

Terveysalaa ja liikunta-alaa edustavissa pk-yrityksissä voimakkaasti kasvuhakuisia pk-yrityksiä on tämän syksyn otoksessa koko maan tavoin 9 %. Mahdollisuuksien mukaan kasvamaan pyrkiviä on terveysalalla 33 % ja liikunta-alalla niiden osuus on 38 %. Asemansa säilyttämään pyrkiviä on terveysalalla muita ryhmiä enemmän, 37 %. Liikunta-alalla asemansa säilyttämään pyrkiviä on vähemmän, 20 % otoksen pk-yrityksistä. Vailla kasvutavoitteita olevia pk-yrityksiä on terveysalalla 18 % ja liikunta-alalla 28 %. Yrityksensä toiminnan loppumista seuraavan vuoden aikana ennakoi terveysalalla 2 % ja liikunta-alalla koko maan keskiarvon mukaiset 4 % alan vastanneista.

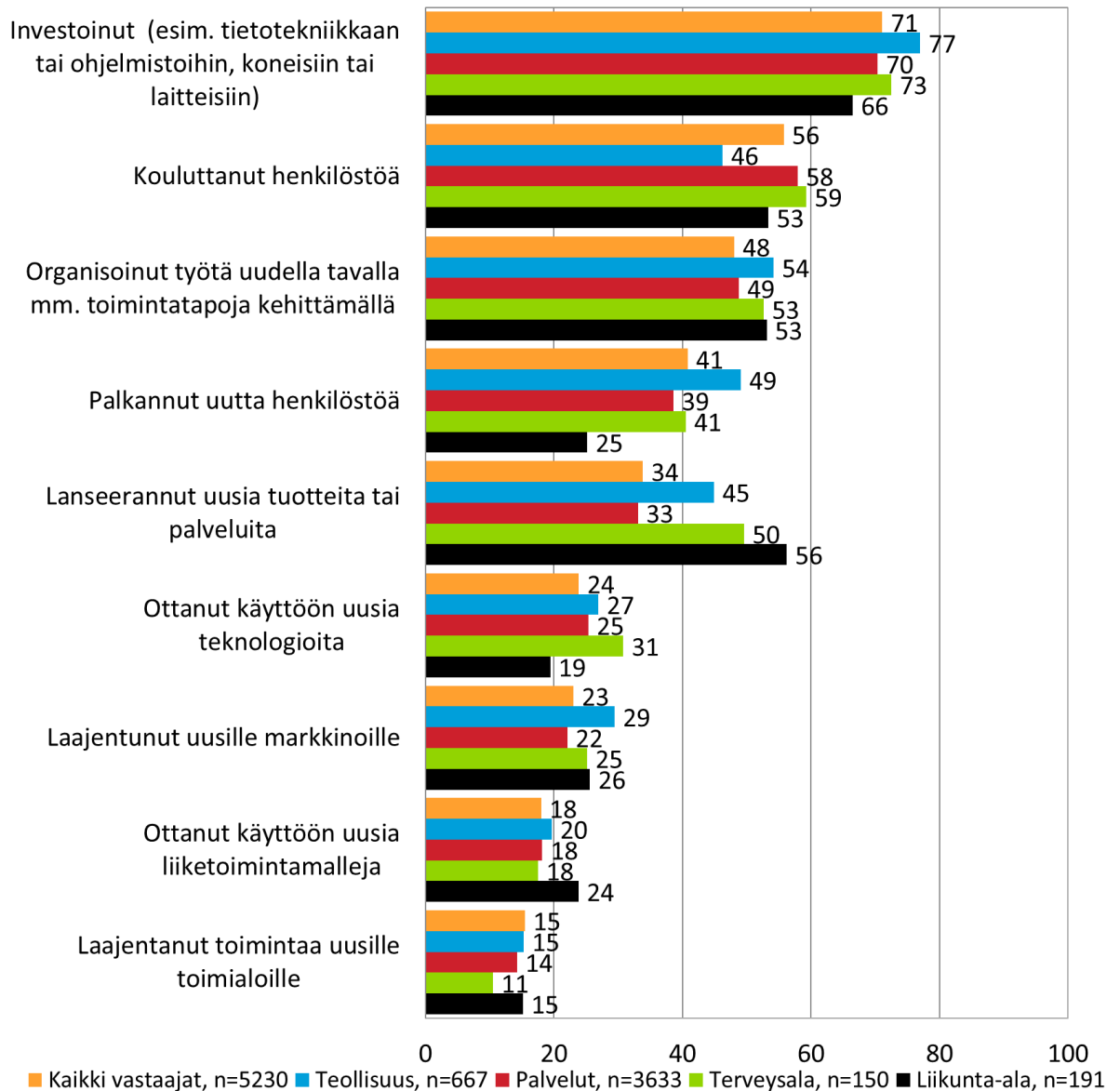
Voimakkaasti ja mahdollisuuksien mukaan kasvavia pk-yrityksiä on koko maassa yhteensä 43 % eli täsmälleen saman verran kuin keväällä 2019. Terveysalalla tämä yhteenlaskettu osuus on 42 % ja liikunta-alalla 47 %.

Kuva 3. Pk-yritysten kasvuhakuisuus, %



Investoinnit ja henkilöstön koulutus ovat koko maassa ja pääosin myös vertailutoimialoilla pk-yritysten eniten toteuttamia uusiutumiseen liittyviä toimia viimeisen vuoden aikana. Liikunta-alalla toiseksi suosituin uusiutumistoimi investointien jälkeen on uusien tuotteiden tai palveluiden lanseeraaminen. Tämä uusiutumistoimi on myös terveysalalla keskimääräistä useammin käytetty. Liikunta-alalla on palkattu uutta henkilöstöä keskimääräistä vähemmän.

Kuva 4. Pk-yritysten tekemät uusiutumistoimet viimeisten 12 kk:n aikana, %, */



*/ Vastaajat ovat voineet valita useita vaihtoehtoja.

5. PK-YRITYSTEN KANSAINVÄLISTYMINEN

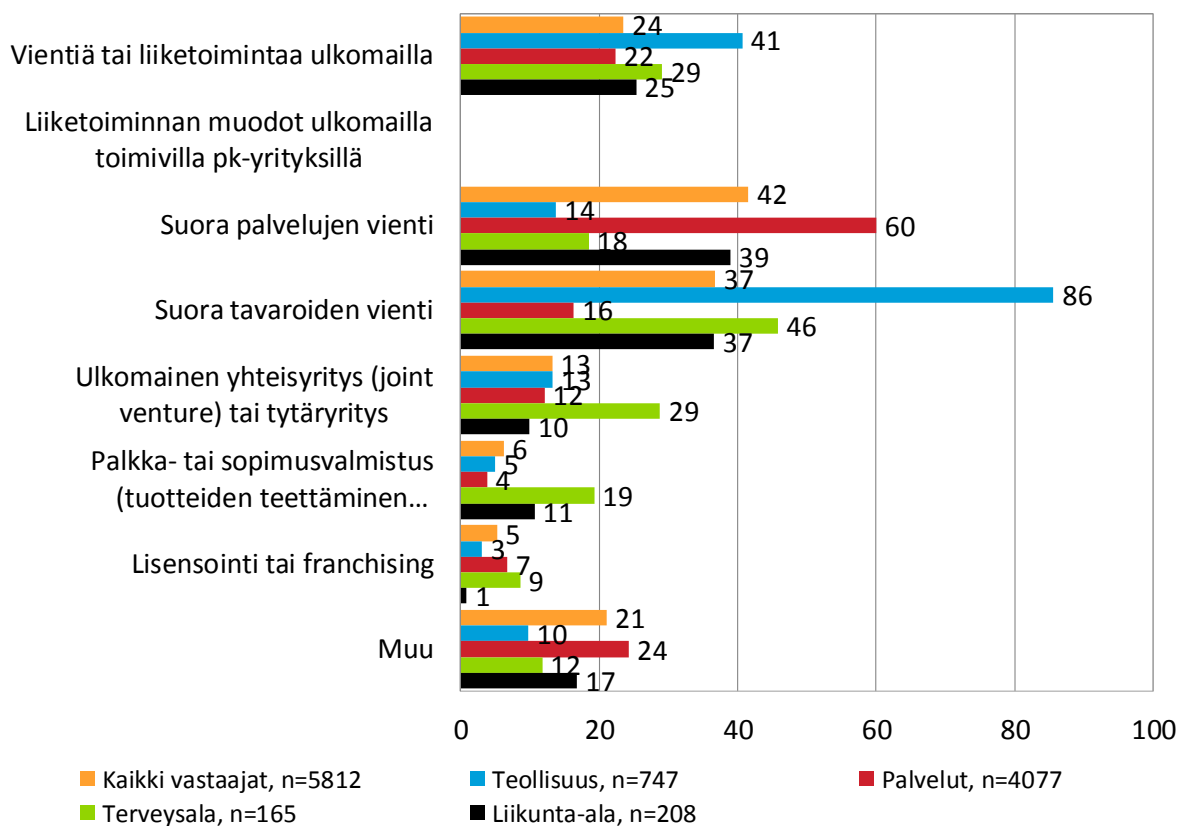
Koko maan pk-yrityksistä noin joka seitsemännellä, teollisuudessa noin joka kolmannella ja palvelualan pk-yrityksistä alle joka kymmenennellä on suoraa tuontitoimintaa. Terveysalalta vastanneista enemmän kuin joka kolmas (35 %) sanoo yrityksellään olevan suoraa tuontia. Liikunta-alalla noin joka viidennellä (19 %) on suoraa tuontia.

Taulukko 5. Tuontiyritysten osuus, % pk-yrityksistä

	Kaikki vastaajat	Teollisuus	Palvelut	Terveysala	Liikunta-ala
Suoraa tuontitoimintaa	16	35	6	35	19

Noin joka neljännellä koko maan pk-yrityksistä on vientiä tai liiketoimintaa ulkomailla. Näistä suoraa palvelujen vientiä ja suoraa tavaroiden vientiä on molempia noin kahdella viidestä. Terveysalaa edustavissa pk-yrityksissä vientiä tai liiketoimintaa ulkomailla on tämän syksyn otoksessa vajaalla kolmasosalla (29 %). Suoraa palvelujen vientiä on näistä lähes joka viidennellä ja suoraa tavaroiden vientiä lähes puolella. Liikunta-alalla vientiä tai liiketoimintaa ulkomailla on koko maan tavoin joka neljännellä. Molempia, suoraa palvelujen ja tavaroiden vientiä, on näistä noin kahdella viidestä. Terveysalalla on vastausten perusteella keskimääräistä enemmän ulkomaisia yhteisyrityksiä tai tytäryrityksiä sekä palkka- tai sopimusvalmistusta ulkomailla.

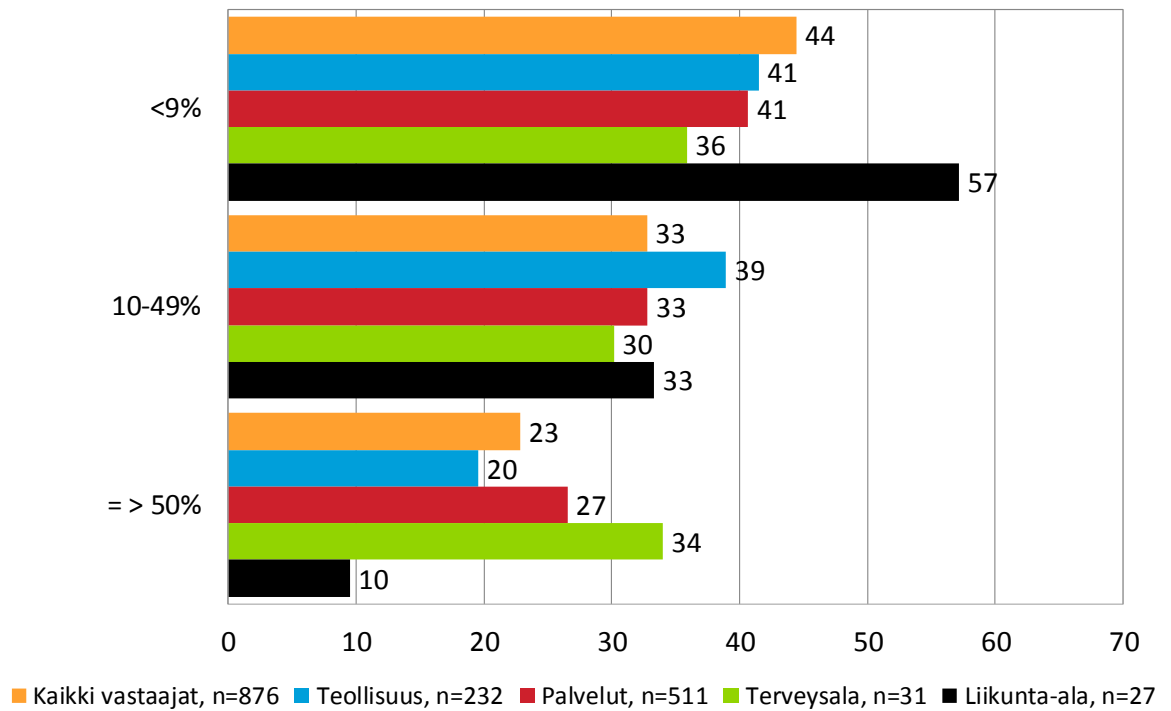
Kuva 5. Pk-yritysten toiminta ulkomailla, % yrityksistä, */



*/ Vastaajat ovat voineet valita useita vaihtoehtoja.

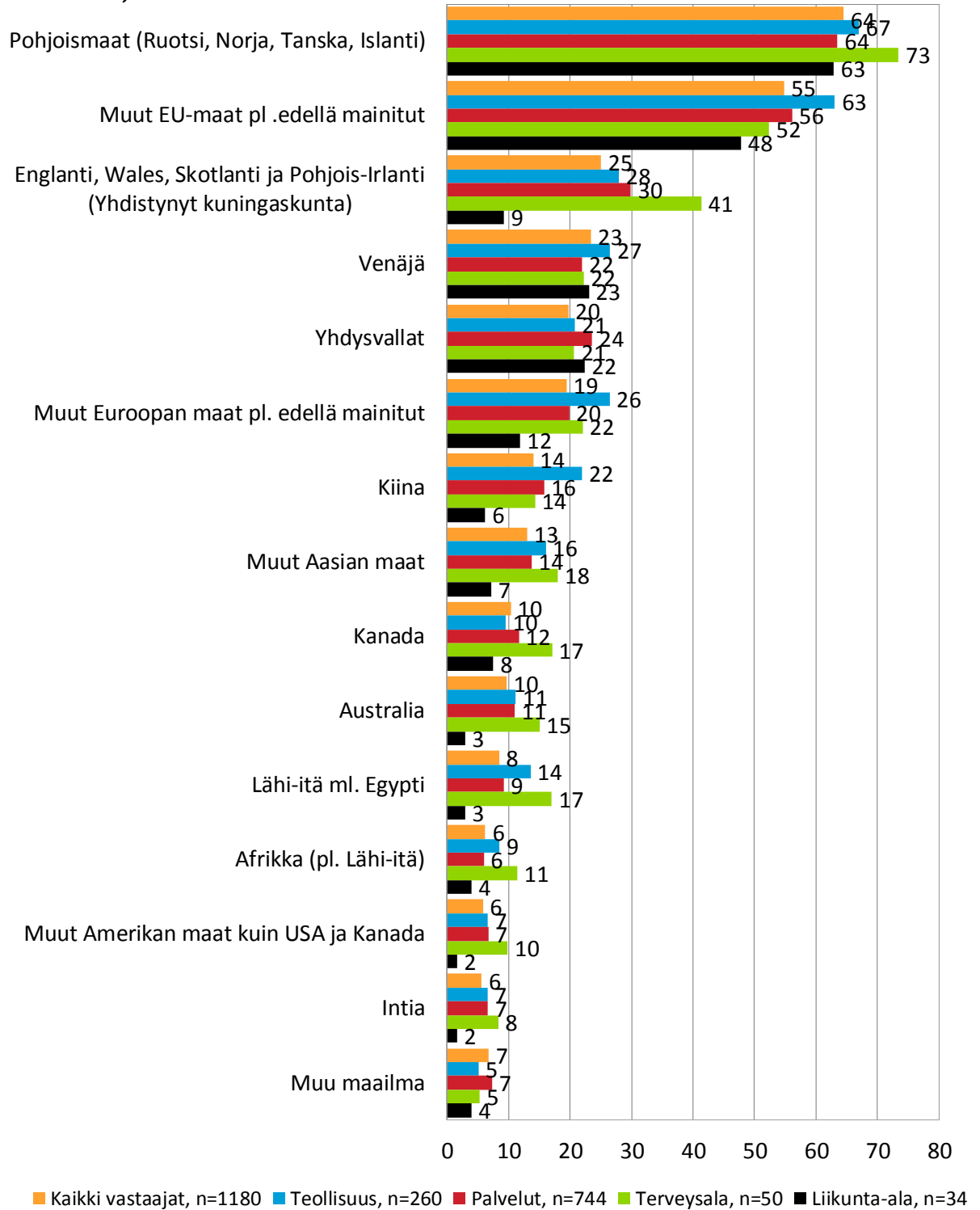
Alle puolella koko maan pk-yrityksistä viennin osuus kokonaisliikevaihdosta on alle 9 %. Liikunta-alalla on koko maata ja muita toimialoja enemmän niitä vastaajia, joilla tämä osuus on alle 9 % ja terveysalalla puolestaan vähemmän. Liikunta-alalla niiden yritysten määrä, joilla tämä osuus on yli 50 %, on puolestaan keskimääräistä pienempi. Terveys- ja liikunta-alojen vastaajamäärät ovat tämän kysymyksen kohdalla pienet ja tämä on huomioitava tulosten tulkinnassa.

Kuva 6. Viennin osuus suoraa vientitoimintaa harjoittavien yritysten kokonaisliikevaihdosta vuonna 2019, % yrityksistä



Pohjoismaat sekä muut EU-maat (pl. pohjoismaat) muodostavat pk-yritysten merkittävimmät markkina-alueet ulkomailla. Terveysalalla Yhdistynyt kuningaskunta, Pohjoismaat, Lähi-itä, Kanada, Australia ja Afrikka mainitaan keskimääräistä useammin.

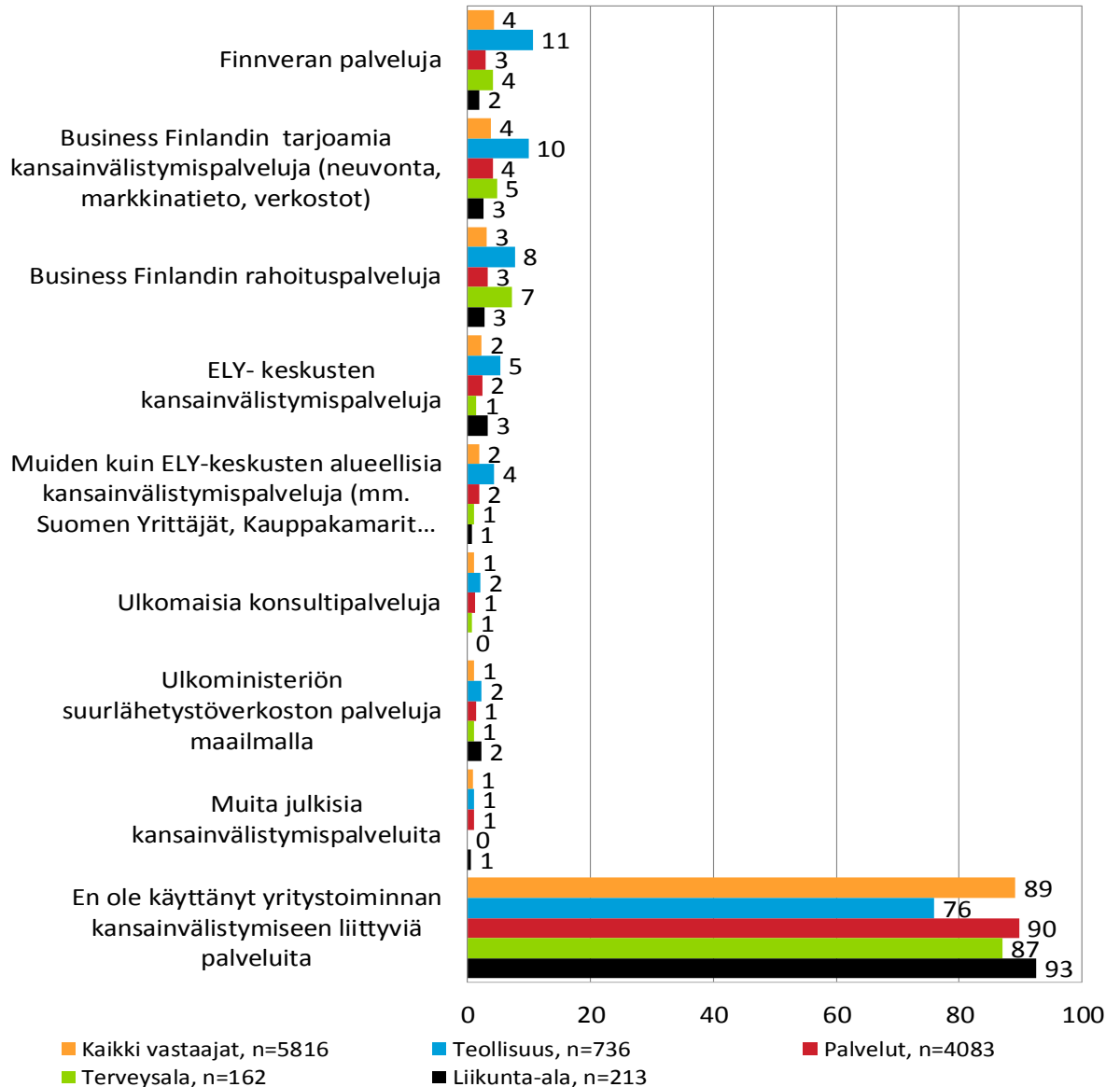
Kuva 7. Pk-yritysten markkinaosuudet ulkomailla, % yrityksistä, joilla toimintaa ulkomailla, */



*/ Vastajat ovat voineet valita useita vaihtoehtoja.

Valtaosa pk-yrityksistä ei ole käyttänyt kansainvälistymiseen liittyviä palveluja lähimmän vuoden aikana. Terveys- ja liikunta-aloilla näitä palveluita on käytetty pääosin vastaavassa määrin kuin koko maan pk-yrityksissä.

Kuva 8. Oletteko käyttäneet seuraavia kansainvälistymiseen liittyviä palveluita viimeisen vuoden aikana?, */

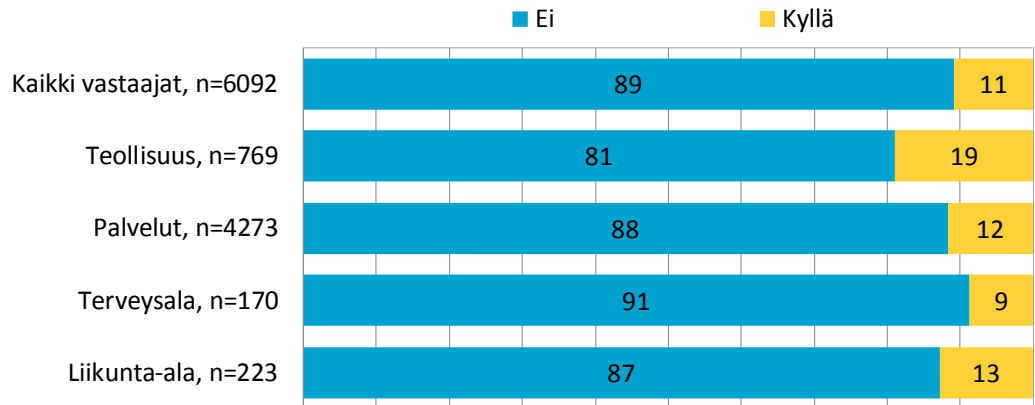


*/ Osittain näkyvä vastausvaihtoehto kokonaisuudessaan:

Muiden kuin ELY-keskusten alueellisia kansainvälistymispalveluja (mm. suomen Yrittäjät, Kauppakamarit Suomessa, seudulliset kehitysyhtiöt)

Valtaosalla pk-yrityksistä ei ole tarvetta kansainvälistymispalvelujen hyödyntämiselle lähimmän vuoden aikana. Vastaavasti kuin edellä, terveys- ja liikunta-alalla vastaukset ovat hyvin lähellä keskiarvoa.

Kuva 9. Onko yrityksellänne tarvetta hyödyntää kansainvälistymispalveluita seuraavan 12 kk aikana?, %



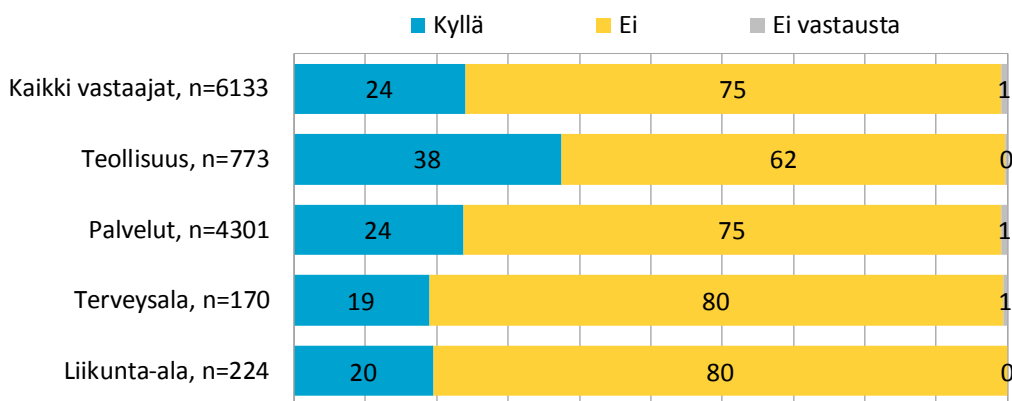
Liiketoimintakontaktit kohdemarkkinoilla sekä rahoitus tuote- tai palvelukehitykseen koetaan pk-yrityksissä tarpeellisimmiksi kansainvälistymispalveluiksi, joita halutaan hyödyntää lähimmän vuoden aikana. Liikunta-alalla näitä tarpeita on muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta keskimääräistä vähemmän, terveysalalla puolestaan pääosin keskimääräistä enemmän.

Taulukko 6. Tarpeet, joissa halutaan hyödyntää kansainvälistymispalveluita seuraavan 12 kk aikana?, %

	Kaikki vastaajat	Teollisuus	Palvelut	Terveysala	Liikunta-ala
Liiketoimintakontaktit kohdemarkkinoilla	56	57	59	74	30
Rahoitus tuote- tai palvelukehitykseen	56	53	56	68	65
Asiantunteva neuvonta	40	42	41	53	17
Markkinatieto kansainvälistymisen tueksi	36	38	39	67	31
Rahoitus osaamisen kehittämiseen	31	29	31	30	34
Saman alan kotimaisten toimijoiden yhteistyö kansainvälistymisessä	30	18	30	51	18
Muu kansainvälistymiseen liittyvä rahoitus	29	45	27	15	13
Suurlähetystöjen tuki ja viranomaiskontaktit	19	26	20	55	10
Muu	3	2	3	-	4

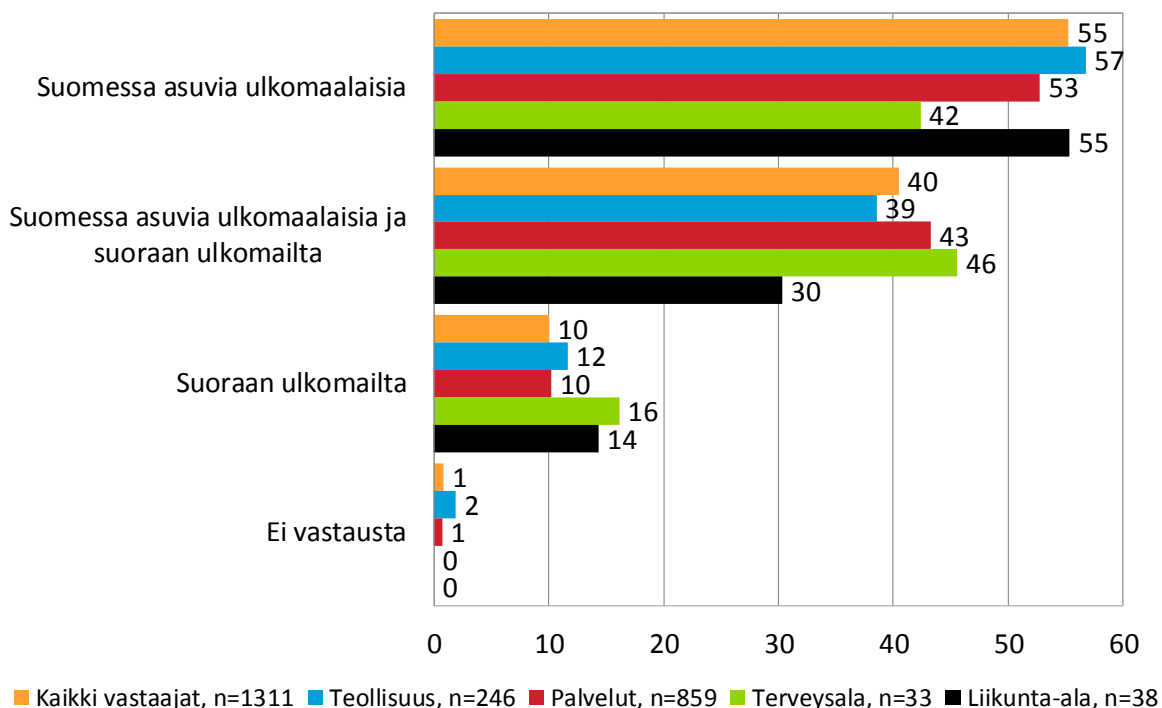
Valtakunnallisesti noin joka neljäs (24 %) vastanneista pk-yrityspäätäjistä on kiinnostunut rekrytoimaan ulkomaista työvoimaa tulevaisuudessa. Palvelualalla osuus on vastaava ja teollisuudessa suurempi kuin koko maassa. Terveys- ja liikunta-aloilla hieman keskimääräistä harvempi on kiinnostunut ulkomaisen työvoiman rekrytoimisesta.

Kuva 10. Onko yrityksenne kiinnostunut rekrytoimaan ulkomaalaista työvoimaa tulevaisuudessa?, %



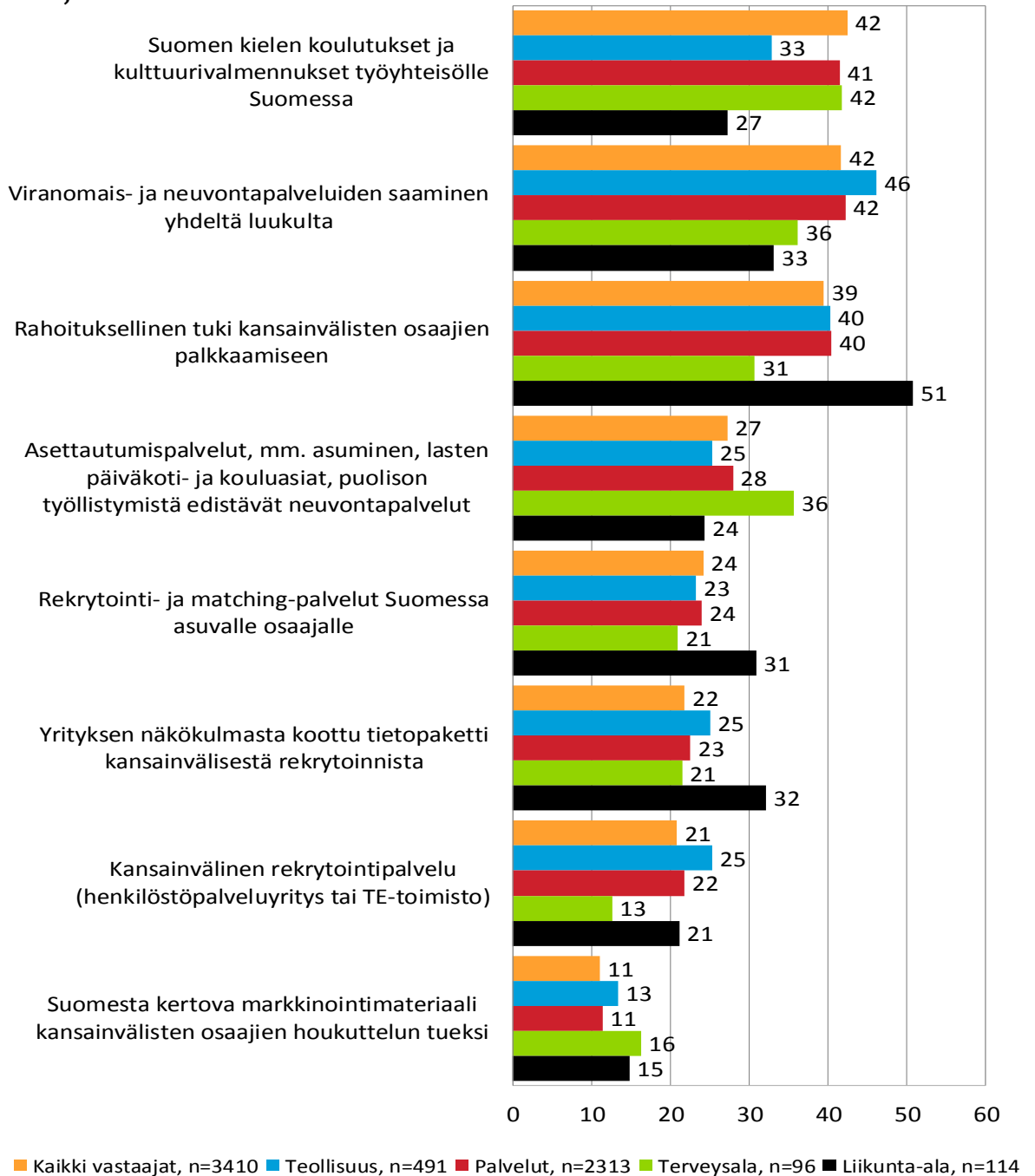
Ulkomaalaisen työvoiman rekrytoimisesta kiinnostuneet ovat valmiita ensisijaisesti palkkaamaan Suomessa asuvia ulkomaalaisia. Terveysalalla ollaan hieman keskimääräistä kiinnostuneempia rekrytoimaan työntekijöitä myös ulkomailta.

Kuva 11. Onko yrityksenne kiinnostunut rekrytoimaan ensisijaisesti...?, %



Pk-yrittäjät pitävät suomen kielen koulutuksia ja kulttuurivalmennuksia työyhteisölle, viranomais- ja neuvontapalveluiden saamista yhdeltä luukulta sekä rahoituksellista tukea tarpeellisimpina palveluina auttamaan yritystä kansainvälisten osaajien palkkaamisessa ja rekrytoinnissa. Liikunta-alalla erityisesti rahoituksellinen tuki ja terveysalalla asettautumispalvelut nähdään keskimääräistä tarpeellisempina palveluina. Myös rekrytointi- ja matching-palvelut sekä tietopaketit nähdään liikunta-alalla keskimääräistä tarpeellisempina palveluina.

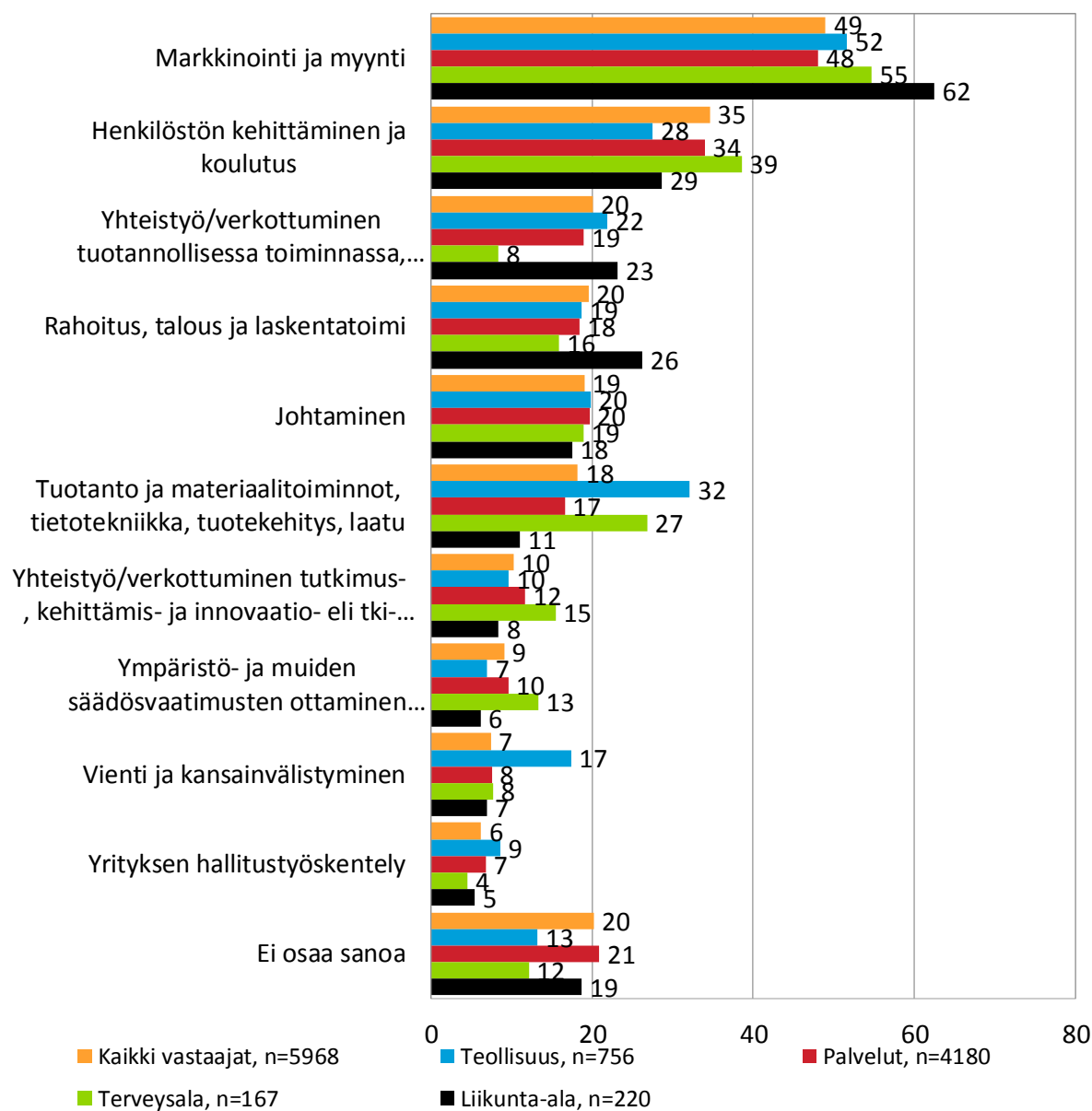
Kuva 12. Kolme tarpeellisinta palvelua, jotka auttaisivat yritystänne rekrytoimaan kansainvälisiä osaajia liiketoiminnan kasvun, uudistumisen ja kansainvälistymisen tueksi, %



6. PK-YRITYSTEN KEHITTÄMISEN TARPEET JA ESTEET

Koko maassa pk-yritykset näkevät eniten kehittämistarvetta markkinoinnissa ja myynnissä. Seuraavaksi eniten kehittämistarvetta on henkilöstön kehittämisessä ja koulutuksessa. Teollisuudessa ja palvelualalla tulokset ovat kehittämistarpeiden osalta pääosin vastaavat kuin koko maassa. Terveysalalla tuotantoon, materiaalitoimintoihin, tietotekniikkaan, tuotekehitykseen ja laatuun tarpeet mainitaan keskimääräistä useammin ja yhteistyö/verkottuminen tuotannollisessa toiminnassa puolestaan keskimääräistä harvemmin. Liikunta-alalla vastatuin vaihtoehto, markkinointi ja myynti, koetaan muita ryhmiä selvemmin kehittämistarpeena. Liikunta-alalla myös rahoitus, talous ja laskentatoimi mainitaan muita ryhmiä useammin.

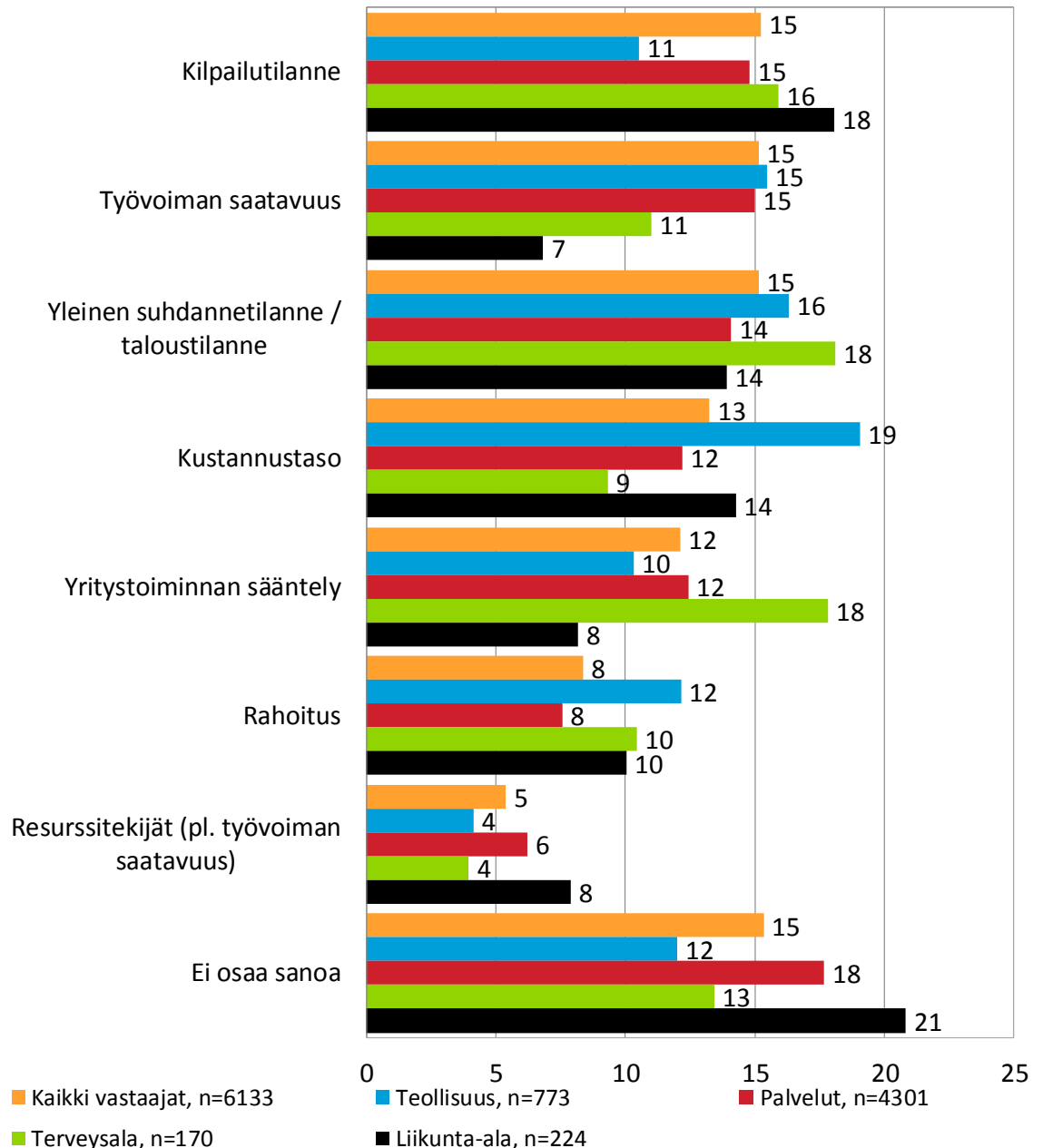
Kuva 13. Pk-yritysten kehittämistarpeet, %, */



*/ Vastajat ovat valinneet kolme tärkeintä vaihtoehtoa.

Pk-yritysten pahimpia ulkopuolisia kehittämisen esteitä koko maassa ovat tasaväikisesti kilpailutilanne, työvoiman saatavuus ja yleinen suhdanne-/taloustilanne. Palvelualan tulokset vastaavat pitkälti koko maan tilannetta. Terveysalalla pahimpina ulkopuolisia kehittämisen esteinä pidetään yleistä suhdannetilannetta/taloustilannetta ja yritystoiminnan sääntelyä ennen kilpailutilannetta. Liikunta-alalla puolestaan kilpailutilanne koetaan pahimmaksi ulkopuoliseksi kehittämisen esteeksi. Molemmilla aloilla työvoiman saatavuutta pidetään keskimääräistä pienempänä kehittämisen esteenä.

Kuva 14. Pk-yritysten pahimmat ulkopuoliset kehittämisen esteet, %, */



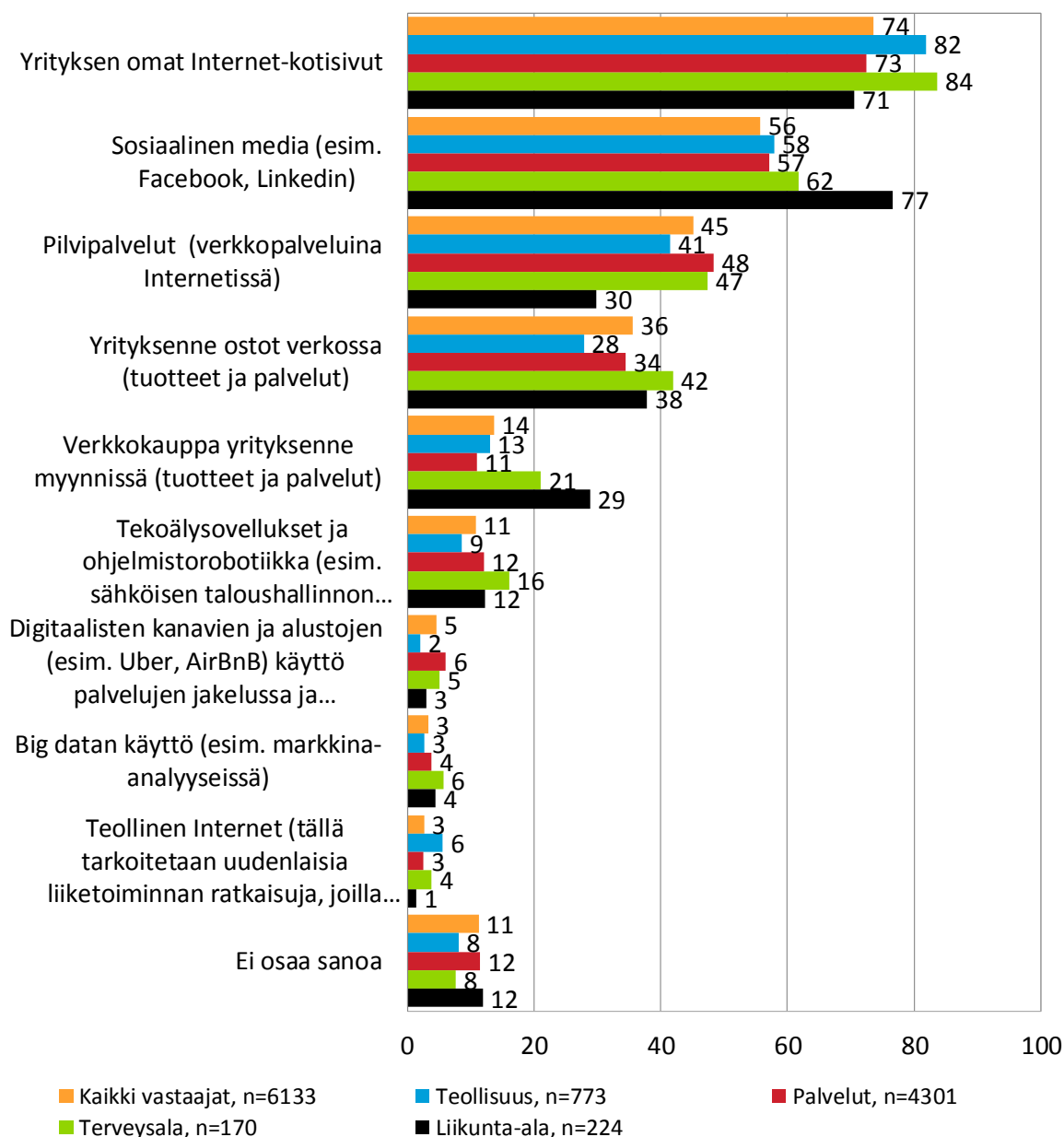
*/ Vastaajat ovat valinneet kolme tärkeintä vaihtoehtoa.

7. DIGITAALISUUS LIIKETOIMINNASSA

Noin kolmella neljästä koko maan pk-yrityksestä on omat Internet-kotisivut. Seuraavaksi eniten pk-yritykset hyödyntävät tai käyttävät digitaalisista työkaluista/palveluista liiketoiminnassaan sosiaalista mediaa ja pilvipalveluja.

Toimialoittain tarkasteltuna tulokset vastaavat pääosin koko maan tilannetta. Teollisuuden sekä terveysalan vastanneista keskimääräistä useammalla on kuitenkin omat internet-kotisivut. Liikunta-alalla ja myös terveysalalla keskimääräistä useampi käyttää sosiaalista mediaa ja verkkokauppaa yrityksen tuotteiden ja palveluiden myynnissä. Liikunta-alalla pilvipalveluiden hyödyntäjiä on keskimääräistä vähemmän.

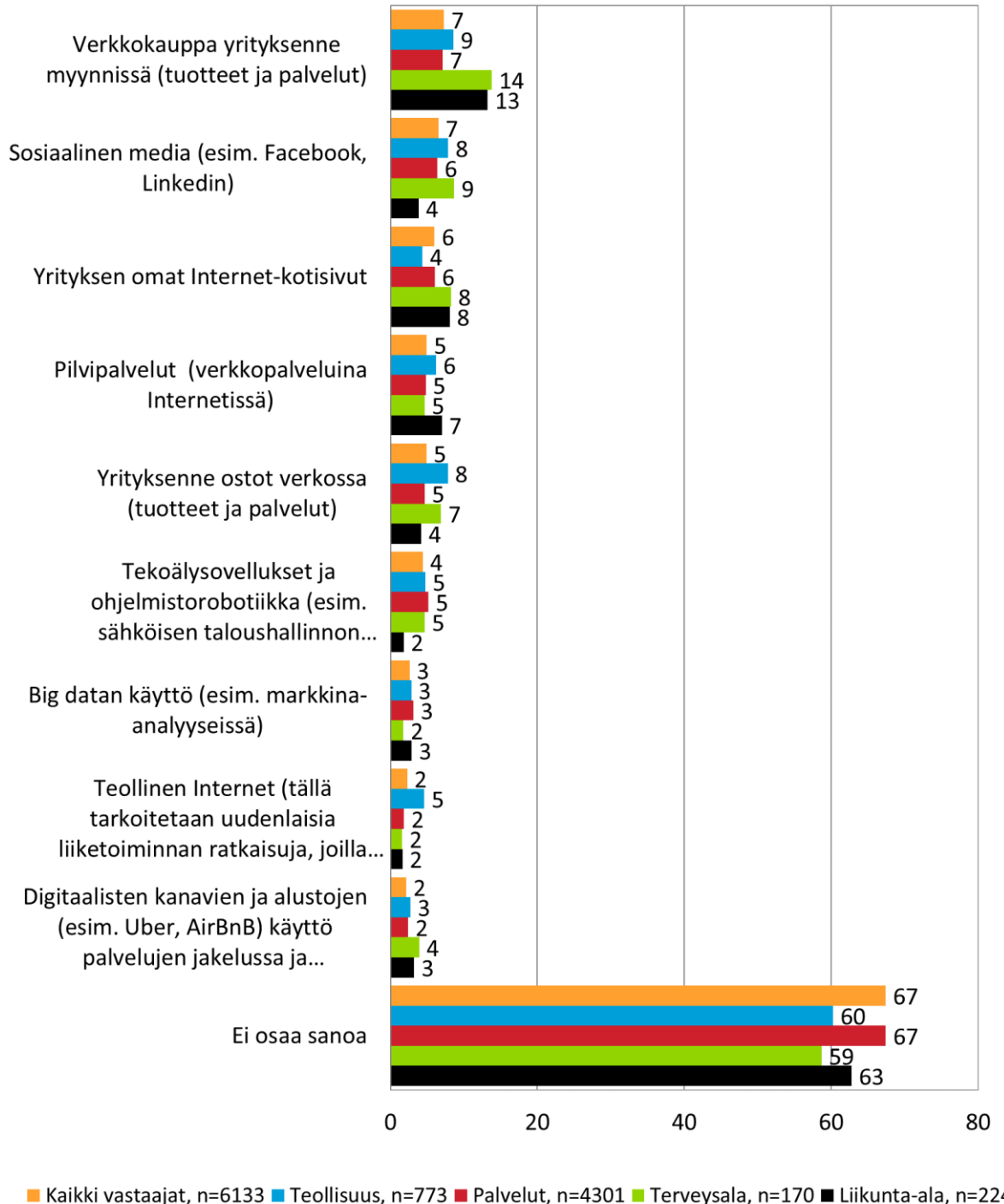
Kuva 15. Pk-yritysten liiketoiminnassaan hyödyntämät tai käyttämät digitaaliset työkalut ja palvelut, %, */



*/ Vastaajat ovat voineet valita useita vaihtoehtoja.

Verkkokaupan käyttöönottoa suunnittelee koko maassa ja vertailutoimialoilla noin joka kymmenes vastanneista pk-yrityksistä. Terveys- ja liikunta-alalla tämän mainitsee muihin vastaajaryhmiin verrattuna hieman useampi, 14 % ja 13 % vastanneista. Melko suuri osa vastaajista ei kuitenkaan ottanut kantaa kysymykseen.

Kuva 16. Digitaaliset työkalut ja palvelut, joita pk-yritykset aikovat ottaa käyttöön seuraavien 12 kk:n aikana % */



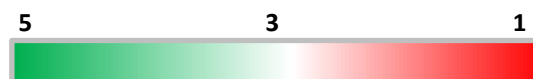
*/ Vastaajat ovat voineet valita useita vaihtoehtoja.

Pk-yrityspäätäjät arvioivat myös yhdeksän eri digitalisoitumisesta syntyvän yksilöidyn mahdollisuuden merkitystä yrityksensä kannalta. Arviointi pyydettiin tekemään asteikolla 5-1, jossa 5=erittäin suuri merkitys ja 1=ei merkitystä. Taulukossa 4 on esitetty tulokset annettujen vastausvaihtoehtojen keskiarvotuloksina vastaajaryhmittäin.

Koko maassa ja vertailutoimialoilla yrityskuvan vahvistuminen, uusien asiakasryhmien tavoittaminen ja asiakaspalvelun sekä kannattavuuden parantuminen arvioidaan merkittävimmiten digitalisoitumisesta syntyviksi mahdollisuuksiksi pk-yritysten keskuudessa. Terveysalan vastaukset mukailevat pitkälti kaikkien vastaajien keskiarvoa. Liikunta-alalla digitalisoitumisen mahdollisuudet nähdään merkityksellisempinä kuin muissa vastaajaryhmissä.

Taulukko 7. Digitalisoitumisesta syntyvien mahdollisuuksien merkitys yritykselle, asteikko 5-1, keskiarvo

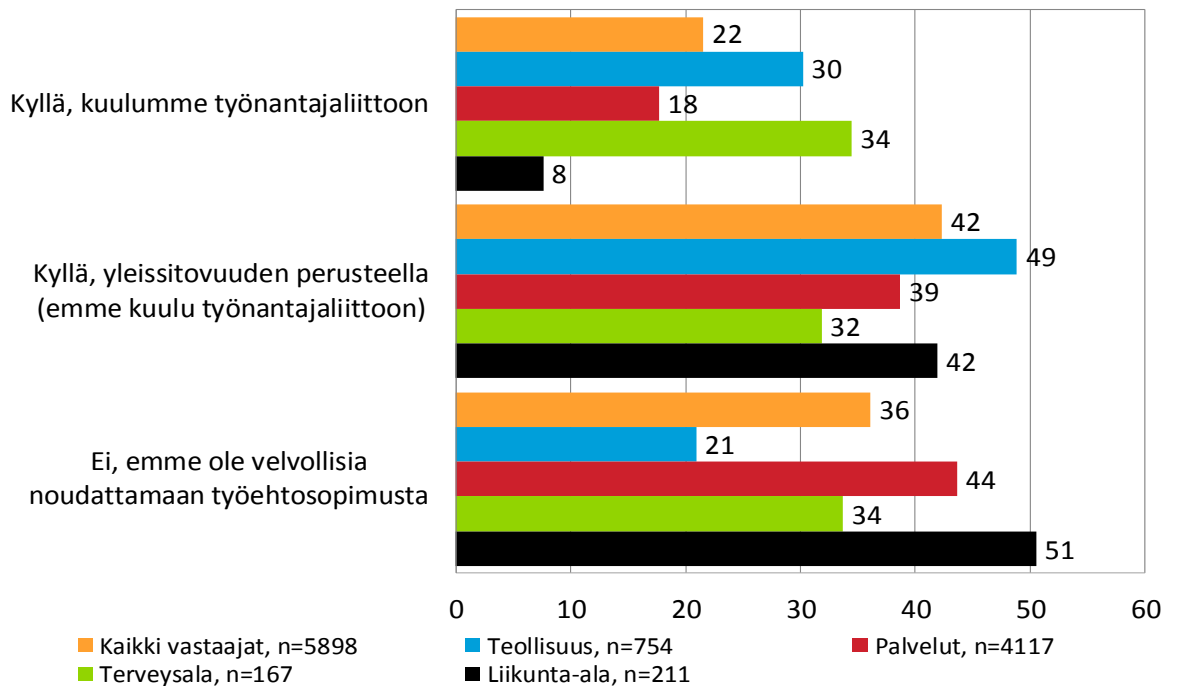
	Kaikki vastaajat, n=5763	Teollisuus, n=723	Palvelut, n=4046	Terveysala, n=165	Liikunta-ala, n=214
Yrityskuvan vahvistuminen	3,62	3,75	3,62	3,62	3,91
Uusien asiakasryhmien tavoittaminen	3,55	3,54	3,57	3,43	3,83
Asiakaspalvelun parantuminen	3,45	3,44	3,44	3,57	3,82
Kannattavuuden parantuminen	3,29	3,27	3,28	3,16	3,51
Liiketoimintaprosessien tehostuminen	3,22	3,19	3,24	3,32	3,41
Yhteistyön tiivistyminen yhteistyökumppanien kanssa	3,18	3,22	3,19	3,20	3,32
Uusien liiketoimintamahdollisuuksien luominen	2,99	2,96	3,06	3,04	3,10
Tuotekehityksen tehostuminen	2,85	2,92	2,89	2,68	2,95
Liiketoiminnan kansainvälistyminen	2,39	2,85	2,42	2,38	2,39



8. TYÖEHTOSOPIMUSJÄRJESTELMÄ

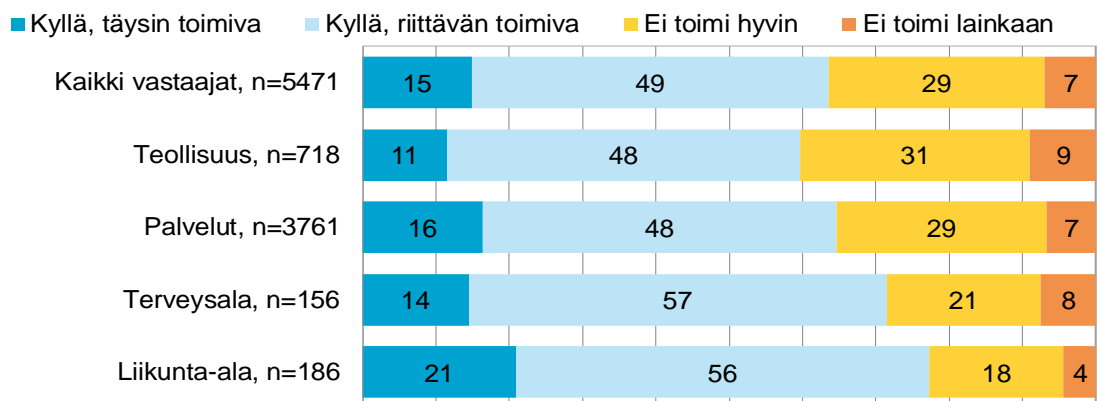
Kaksi viidestä koko maan vastanneista pk-yrityspäätäjistä sanoo yrityksensä olevan velvollinen noudattamaan työehtosopimusta yleissitovuuden perusteella. Valtakunnallisesti noin joka viides ilmoittaa kuuluvansa työnantajaliittoon. Koko maassa reilu kolmasosa ei ole velvollisia noudattamaan työehtosopimusta. Terveysalalta vastanneista keskimääräistä useampi sanoo kuuluvansa työnantajaliittoon. Liikunta-alalla puolestaan selvästi keskimääräistä harvempi kuuluu työnantajaliittoon ja toisaalta keskimääräistä suurempi osa ei ole velvollinen noudattamaan työehtosopimusta.

Kuva 17. Onko yrityksenne velvollinen noudattamaan työehtosopimusta?, %



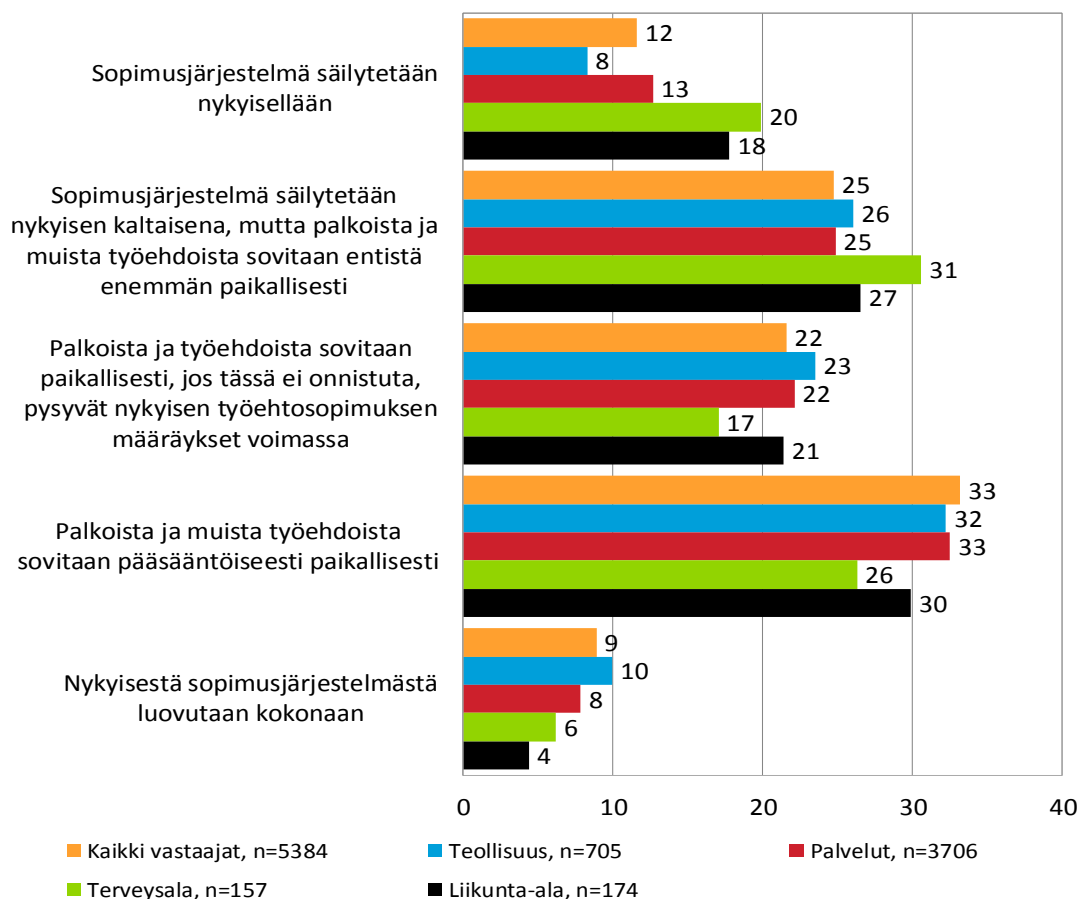
Kaksi kolmesta tämän syksyn barometriin vastanneista koko maan yrityspäätäjistä pitää nykyistä työehtosopimusjärjestelmää vähintään riittävän toimivana. Terveys- ja liikunta-aloilla järjestelmää toimivana pitäviä on keskimääräistä enemmän.

Kuva 18. Onko nykyinen sopimusjärjestelmä mielestänne toimiva? %



Vastaajia pyydettiin myös ottamaan kantaa työehtojen sopimusjärjestelmän kehittämiseen, vastausvaihtoehtoja oli viisi. Palkkojen ja työehtojen sopimista pääsääntöisesti paikallisesti kannattaa koko maan vastaajista kolmasosa. Terveysalalla eniten kannatusta saa sopimusjärjestelmän nykyisellään säilyttäminen siten, että palkoista ja työehdoista sovitaan kuitenkin entistä enemmän paikallisesti. Liikunta-alalla suosituin vastaus on palkkojen ja muiden työehtojen sopiminen pääsääntöisesti paikallisesti. Molemmilla aloilla on keskimääräistä enemmän kannatusta sopimusjärjestelmän nykyisellään säilyttämiselle.

Kuva 19. Miten työehtojen sopimusjärjestelmää pitäisi mielestänne kehittää, %



TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN JA ELY-KESKUSTEN YHTEYSTIEDOT

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ

Aleksanterinkatu 4, 00170 Helsinki
puhelin 0295 16001
www.tem.fi



ETELÄ-POHJANMAAN ELY-KESKUS

Alvar Aallon katu 8, 60100 Seinäjoki

Vaasan toimipaikka

Wolffintie 35, 6. krs, 65100 Vaasa

Kokkolan toimipaikka

Pitkäsillankatu 15, 67100 Kokkola

puhelin 0295 027 500

www.ely-keskus.fi/etela-pohjanmaa

ETELÄ-SAVON ELY-KESKUS

Jääkärintie 14, 50100 Mikkeli

puhelin 0295 024 000

www.ely-keskus.fi/etela-savo

HÄMEEN ELY-KESKUS

Kirkkokatu 12, 15140 Lahti

Hämeenlinnan toimipaikka

Birger Jaarlin katu 15, 13100 Hämeenlinna

puhelin 0295 025 000

www.ely-keskus.fi/hame

KAAKKOIS-SUOMEN ELY-KESKUS

Salpausselänkatu 22, 45100 Kouvola

Lappeenrannan toimipaikka

Villimiehenkatu 2 B, 53100 Lappeenranta

puhelin 0295 029 000

www.ely-keskus.fi/kaakkois-suomi

KAINUUN ELY-KESKUS

Kalliokatu 4, 87100 Kajaani

puhelin 0295 023 500

www.ely-keskus.fi/kainuu

KESKI-SUOMEN ELY-KESKUS

Cygnaeuskenkatu 1, 40100 Jyväskylä

puhelin 0295 024 500

www.ely-keskus.fi/keski-suomi

LAPIN ELY-KESKUS

Hallituskatu 3 B, 96100 Rovaniemi

Kemin toimipaikka

Valtakatu 28, 94100 Kemi

puhelin 0295 037 000

www.ely-keskus.fi/lappi

PIRKANMAAN ELY-KESKUS

Yliopistonkatu 38 (Attila), 33101 Tampere

puhelin 0295 036 000

www.ely-keskus.fi/pirkanmaa

POHJANMAAN ELY-KESKUS

Wolffintie 35 B, 5. krs, 65100 Vaasa

Kokkolan toimipaikka

Pitkäsillankatu 15, 67100 Kokkola

puhelin 0295 028 500

www.ely-keskus.fi/pohjanmaa

POHJOIS-KARJALAN ELY-KESKUS

Kauppakatu 40 B, 3. krs., 80100 Joensuu

puhelin 0295 026 000

www.ely-keskus.fi/pohjois-karjala

POHJOIS-POHJANMAAN ELY-KESKUS

Veteraanikatu 1, 90130 Oulu

puhelin 0295 038 000

www.ely-keskus.fi/pohjois-pohjanmaa

POHJOIS-SAVON ELY-KESKUS

Kallanranta 11, 70100 Kuopio

Joensuun toimipaikka

Kauppakatu 40 B, 80100 Joensuu

puhelin 0295 026 500

Mikkelin toimipaikka

Jääkärintie 14, 50100 Mikkeli

www.ely-keskus.fi/pohjois-savo

SATAKUNNAN ELY-KESKUS

Yrjönkatu 20, 28100 Pori

puhelin 0295 022 000

www.ely-keskus.fi/satakunta

UUDENMAAN ELY-KESKUS

Opastinsilta 12 B, 5. krs, 00520 HELSINKI

puhelin 0295 021 000

www.ely-keskus.fi/uusimaa

VARSINAIS-SUOMEN ELY-KESKUS

Itsenäisyydenaukio 2, 20800 Turku

puhelin 0295 022 500

www.ely-keskus.fi/varsinais-suomi

Porin toimipiste

Yrjönkatu 20, 28100 Pori

puhelin 0295 022 500

www.ely-keskus.fi/varsinais-suomi

Työ- ja elinkeinoministeriö

www.tem.fi



Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet